

Principi i smernice za poboljšanje situacije Roma zasnovani na preporukama specijalističke grupe Roma/Cigana Saveta Evrope i na preporukama Visokog komesara OEBS-a za nacionalne manjine, koje je usvojila **Evropska unija** (Grupa COCEN) na samitu u Tampereu, decembra 1999. godine

“Postoji potreba za snažnim nacionalnim zakonima protiv diskriminacije koje prate konkretne mere kako bi se obezbedilo da se žrtve u praksi pozivaju na te zakone:

- Nasilje protiv pripadnika manjinskih zajednica i njihovo maltretiranje moraju da budu adekvatno kažnjeni, a zakoni kojima se osudjuje rasno motivisano nasilje treba da budu doneti i pravilno primenjeni.
- Sveobuhvatni zakoni protiv diskriminacije (koji se bave pitanjem rasne i etničke diskriminacije u svim oblastima javnog života, uključujući pristup objektima za opštu upotrebu, državljanstvo, obrazovanje, zapošljavanje, zdravstvenu zaštitu, stanovanje, javne i socijalne službe, itd.) treba da budu doneti i sprovedeni.
- Zakoni protiv podsticanja na nacionalnu i rasnu mržnju treba da budu doneti i sprovedeni.
- Vlada treba da donese propise ili druge shodne pravne norme koje konkretno zabranjuju etničku rasnu diskriminaciju u svim aktivnostima koje preduzima odnosno finansira vlada.
- Gore pomenute pravne norme treba da budu efikasno sprovedene kroz proglašavanje i sprovođenje internih disciplinskih standarda kojima se obezbedjuje da državni zvaničnici, koji vrše diskriminaciju, uključujući i pripadnike policije, budu brzo i na odgovarajući način kažnjeni.
- Politika koja ima za cilj poboljšanje odnosa između Roma i policije zahteva objedinjene strategije, uključujući:
 - a) Snažno opredeljenje najvišeg rukovodstva;
 - b) Obuku na svim nivoima o ljudskim pravima i etničkim odnosima;
 - c) Kažnjavanje zvaničnika koji su krivi za diskriminaciju ili nasilje na etničkoj osnovi.
- Važno je obezbediti da sudije i tužioci budu bolje obavešteni o kršenjima ljudskih prava Roma tako da mogu aktivnije i brže da reaguju u takvim slučajevima. Kursevi obuke za nosioce pravosudnih funkcija treba, stoga, da budu redovno organizovani, kao i časovi obuke za osobe uključene u pružanje pravne pomoći romskim zajednicama.
- Potrebno je takodje podići nivo svesti profesionalaca u medijima o njihovoj odgovornosti u oblasti etničkih odnosa, na primer kroz izradu dobrovoljnih kodeksa ponašanja i odgovarajuće kurseve obuke. Pokretanje informativnih

- kampanja i kampanja za podizanje svesti šire javnosti takodje bi moglo korisno da doprinese borbi protiv govora mržnje i predrasuda (...)
- Sama veoma teška situacija mnogih Roma predstavlja kršenje prava deteta u smislu Konvencije UN o pravima deteta. Države treba da se postaraju da se obezbede jednake mogućnosti u svim oblastima života, a naročito u oblasti obrazovanja, za romsku decu.
 - Pored gore navedenih planova, važno je podsetiti da treba iskoristiti razne međunarodne sporazume i konvencije kako bi se pratila situacija ljudskih prava Roma. Naročito pravnici treba da budu upoznati sa mogućnostima koje nudi Evropska konvencija o ljudskim pravima. Drugi međunarodni dokumenti (kao što je Okvirna konvencija za zaštitu nacionalnih manjina) ili instance (kao što su Komitet UN za eliminaciju rasne diskriminacije ili Evropska komisija protiv rasizma i netolerancije) predstavljaju korisna sredstva u borbi protiv rasizma i diskriminacije.
 - Usvojiti mere u cilju olakšanja pristupa pravdi za Rome, uključujući i utvrđivanje finansiranja i efikasno sprovođenje prava na pravnu pomoć za siromašna lica, uključujući Rome ali ne isključivo za njih, optužena za krivična dela, odnosno licima koja pokreću građansku parnicu za odbranu svojih zakonskih prava.
 - Utvrditi i primeniti domaće mehanizme za praćenje i izveštavanje, transparentno i redovno, o napretku u svakoj od gore navedenih oblasti.”

Savet Evrope: Preporuka n_2 opšte politike ECRI:

Specijalizovana tela za borbu protiv rasizma, ksenofobije, antisemitizma i netolerancije na nacionalnom nivou, koje je usvojila ECRI 13. juna 1997. godine, CRI (97) 36, Poglavlje C

“Shodno okolnostima, pravu i praksi određene zemlje, specijalizovana tela treba da imaju što je moguće više od sledećih funkcija i nadležnosti:

- a) Da rade na eliminaciji raznih oblika diskriminacije iznetih u preambuli i da unapredjuju jednake mogućnosti i dobre odnose medju pripadnicima svih različitih grupa u društvu;
- b) Da prate sadržaj i dejstvo zakona i izvršnih akata u pogledu njihove relevantnosti za cilj borbe protiv rasizma, ksenofobije, antisemitizma i netolerancije i predlažu, ako je potrebno, eventualne izmene zakonodavstva u toj oblasti;
- c) Da savetuju zakonodavne i izvršne vlasti u cilju poboljšanja propisa i prakse u relevantnim oblastima;
- d) Da obezbede pomoć žrtvama, uključujući i pravnu pomoć, da bi se osigurala njihova prava pred institucijama i sudovima;
- e) Shodno zakonskoj regulativi u određenoj zemlji, da imaju mogućnost obraćanja sudovima ili drugim pravosudnim organima prema potrebi, ako i kada je neophodno;

- f) Da saslušaju i razmotre pritužbe i peticije koje se odnose na konkretne slučajeve i nastoje da se postigne poravnanje bilo putem izmirenja, bilo, u okvirima propisanim zakonom, putem obavezujućih i pravosnažnih odluka;
- g) Da imaju odgovarajuća ovlašćenja za pribavljanje dokaza i informacija u vršenju svojih funkcija pod f. u gornjem tekstu;
- h) Da pružaju informacije i savete relevantnim telima i institucijama, uključujući državna tela i institucije;
- i) Da daju savete o standardima antidiskriminatorne prakse u konkretnim oblastima koji mogu ili da imaju zakonsku snagu ili da budu dobrovoljni u smislu njihove primene;
- j) Da unapredjuju i doprinose obuci određenih ključnih grupa bez štete po primarnu ulogu profesionalnih organizacija iz ove oblasti u obučavanju;
- k) Da podižu nivo svesti široke javnosti o pitanjima diskriminacije i da pripremaju i objavljuju informacije i dokumente iz ove oblasti;
- l) Da podržavaju i podstiču organizacije koje imaju ciljeve slične ciljevima specijalizovanog tela;
- m) Da uzmu u obzir i prema potrebi izraze razloge za zabrinutost tih organizacija.”